

ДОДАТКИ

Додаток 1

СЛОВНИЧОК ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

Авгієві стаїні – занедбане, брудне місце чи занедбані справи.

Ахіллéсова п'ятá – вразливе місце, слабкість людини.

Без т'ями (*рідше без т'ямки, без т'ямку*) – нічого не усвідомлюючи; несамо-вито.

Вибивáти (б'іти) дрижакі (дріб) – дуже тремтіти від холоду, нервового напруження і т. ін.

Вікинути / викидáти з голові (з пам'яті, з думки) – перестати думати про кого-, що-небудь, забути когось, щось.

Впіймáти / ловіти на гар'ячому – викрити кого-небудь, підстерігши його на місці злочину або на чомусь осудливому.

Всіпати на галушкі – дуже вилаяти, суворо покритикувати.

Ган'яти за двомá зайцями – намагатися одночасно здобути успіх у двох і більше справах; братися за кілька справ.

Гар'яча головá – запальна, нестримана людина.

Гóрдіїв в'узол – дуже складна, заплутана справа; складний збіг обставин.

Гну́ти сво́ю лінію (своє) – уперто домагатися чого-небудь; наполегливо відстоювати, здійснювати щось по-своєму.

Гну́ти / зігну́ти спіну – 1. Тяжко працювати; 2. Виявляти покірність, запобігати, підлещуватися.

Гну́ти / загну́ти кірпу (но́са, ніс) – гордовито триматися, бути чванливим, гонористим; зазнаватися.

Години (година) пік – найбільше напруження, завантаження в роботі транспорту, підприємства й т. ін.

Гóлий як бубон – дуже бідний.

Гóстрий язик – 1. Дотепна, влучна або дошкульна мова; 2. Здатність говорити дотепно, влучно або дошкульно.

Давáти (підно́сити) гарбуза́ – відмовляти у сватанні.

Дамóклів меч – небезпека або неприємність, що постійно загрожує комусь.

Дáти на горі́хи – дуже вилаяти, покритикувати кого-небудь.

Денно і нічно (... і но́чно) – постійно, увесь час, цілодобово.

Диві́тися згорі́ (звє́рху) вниз (звисока́, звє́рхньо) – зневажливо, зверхньо ставитися до кого-небудь.

До глибо́кого сні́гу – до справжньої зими; до морозів.

Замі́тати / заместі́ сліди́ – знищувати, приховувати все, що може викривати які-небудь таємні або несхвальні дії, учинки.

Збивáти / збіти з ро́зуму (з глу́зду) – зваблювати, спокушати, підштовхувати на нерозумні дії.

Згор'я́ти (згорáти) від (із) со́рому – бентежитися, ніяковіти.

Згу́щувати (згуща́ти) фа́рби (ба́рви) – надто перебільшувати.

Здорові́й глузд – розуміння, сприймання чого-небудь; розсудливість.

З дорого́ю душе́ю – охоче, з великим задоволенням, з радістю.

З дощу́ та під ринву́ – від однієї небезпеки до ще гіршої.

Лебедина пісня – останній (перев. найзначніший) твір, вияв таланту або здібностей кого-небудь.

Лишати (залишати, оставляти й т. ін.) глибокий слід у душі – дуже вражати когось, впливати на когось, надовго запам'ятовуватися.

Махнути рукою – перестати займатися ким-, чим-небудь, турбуватися про когось, щось, збайдужіти до когось, чогось.

Навчити розуму – виховувати когось відповідно до усталених норм, правил, звичаїв і т. ін.

На пташиних правах – не маючи законних підстав, надійного становища й т. ін.

На порожньому (пустому, голому) місці – не маючи бази, основи й т. ін. під собою; з нічого.

Наставляй кишню (обидві жмені) – не розраховуй на щось, не сподівайся чогось.

На швидку руку – поспіхом, квапливо.

Небу жарко – уживається для вираження найвищого ступеня інтенсивності якоїсь дії, діяльності; активніше, енергійніше й т. ін. вже не може бути.

Нітка Аріадни (аріаднина нитка) – те, що дає правильний напрям, допомагає знайти правильний вихід з якоїсь ситуації.

Ні холодно ні жарко – кому-небудь байдуже; хтось не звертає уваги на щось.

Оббивати порogi – постійно ходити, приходити до когось.

Обливатися слізьми (сльозами) – гірко, невтішно плакати.

Піддавати жару (вогню) – спонукати когось до інтенсивнішої дії, викликати, посилювати запал у когось і т. ін.

Подати руку – підтримувати когось, допомагати кому-небудь у скрутний для нього час.

Розбити глек (глека, горщик, горщика, макітру й т. ін.) – розірвати, порушити дружні стосунки; посваритися.

Розкусити горіх (горішок) – вирішити якесь складне питання.

Стати на герць – мужньо виступити на боротьбу з ким-, чим-небудь.

Світ замалій – комусь хочеться простору, активного життя.

Світла голова – хто-небудь чітко, логічно мислить.

Сізіфова праця (робота) – надзвичайні зусилля, спрямовані на досягнення чогось, які не дають бажаних результатів; щось непосильне.

Сім мішків гречаної вівни – багато зайвого, безглузлого.

Танталові муки (муки Тантала) – страждання, спричинені великим прагненням до чогось і неможливістю його здійснення.

Усьому голова – 1. Відігравати керівну роль; бути головним у чомусь.
2. Основний, найважливіший, найнеобхідніший.

Через голову – без погодження з тим, через кого безпосередньо треба діяти.

Як (мов, неначе) гриби після дощу – швидко й у великій кількості.

Як осіння ніч – сумний, насуплений, похмурий.

Як (мов, ніби) сніг (дош) на голову – несподівано; раптово.